

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD):

Voorzitter. Allereerst de felicitaties van de VVD-fractie aan mevrouw Meijer voor haar maidenspeech en vooraf al aan de heren Pijlman en Dercksen.

Er is al veel over gesproken: dit voorstel biedt een integraal wettelijk kader voor de aanwijzing van locaties voor windparken op zee en de uitgifte van vergunningen voor de bouw en de exploitatie van deze windparken. Hiermee kan de voorbereiding voor een net op zee beginnen. In die zin heeft de VVD-fractie dit voorstel gelezen als een voorbereidingswet, die zowel de fysieke als de procedurele infrastructuur voor de aanleg van windparken op zee regelt, waarin TenneT een belangrijke rol toebedeeld krijgt. De daadwerkelijke aanleg van het net, evenals de keuzes voor de locatie binnen de gebieden die in het Nationaal Waterplan reeds zijn aangewezen, is dus niet aan de orde in dit voorstel, maar zal later geregeld worden. Onder andere in de Wet STROOM zal daarover duidelijkheid komen. Dat is althans onze interpretatie. Ik hoop dat de minister dat kan bevestigen. Ik koppel daaraan de vraag wanneer de Wet STROOM in deze Kamer zal voorliggen en welke keuzes dan precies gemaakt moeten worden. Ik sluit graag aan bij de vragen en de opmerkingen van de CDA-fractie: wil de minister de ontwikkelingen op langere termijn, de beleidsmatige keuze, de evaluatiemomenten en mogelijke bijstellingsmomenten schetsen?

Een van de doelstellingen van deze wet is, zoals collega Vos al zei, de kostenbesparing ten opzichte van de huidige situatie. Maar op vragen die wij daarover gesteld hebben, antwoordde de minister dat daaraan niet of maar heel moeilijk een bedrag te koppelen is. Ik wil daar toch nog wat meer over horen. In het energieakkoord is duidelijk de afspraak gemaakt over de 40% kostenreductie. Kan de minister aangeven — dat mag best globaal zijn — welk aandeel deze wet daarin heeft?

Ook in de VVD-fractie leven vragen over de toekomst van windenergie in relatie tot andere nieuwe technieken voor de opwekking van duurzame energie. Deze zijn al aan de orde geweest. Tegen de tijd dat de parken er staan en functioneren is de vraag of de parken dan nog nodig zijn of dat ze dan alweer achterhaald zijn door nieuwe technologie. Is ons netwerk voldoende intelligent en toekomstgericht voor deze technologische ontwikkelingen? Zijn het geen langetermijndesinvesteringen die alleen het landschap en onze mooie kustlijn verstoren? Ten aanzien van windenergie zijn er slechts twee smaken: voor of tegen, nodig of overbodig, mooi of lelijk. Bovenal leeft de vraag of de maatschappelijke en financiële kosten in balans zijn met de baten. De maatschappelijke discussie over de uitbreiding van windenergie en vooral over de locatiekeuzes op land en zee is volop aan de gang. Dat bleek ook vorige week uit de position paper van de Hollandse kustgemeenten. De VVD-fractie heeft echter bij deze voorbereidingswet ervoor gekozen om die beschouwing thans niet te houden en wil er graag op een later tijdstip, zo mogelijk bij de behandeling van de Wet STROOM, langer en indringender bij stilstaan.

De heer **Dercksen** (PVV):

Net poneert mevrouw de stelling ...

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD):

Mevrouw Huijbregts.

De heer **Dercksen** (PVV):

Ik heb 75 nieuwe namen te leren; u moet mij dat niet kwalijk nemen. U poneerde de stelling dat je voor of tegen windenergie kunt zijn. Ik ben benieuwd wat het antwoord van de VVD-fractie op die vraag is. Is zij voor of tegen windenergie?

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD):

Ik geef net aan dat wij die beschouwing op een ander moment zouden willen houden, waarschijnlijk bij de behandeling van de Wet STROOM. Dit is nu niet aan de orde. Wij gaan mee met deze voorbereidingswet.

De heer **Dercksen** (PVV):

Ja, maar deze voorbereidingswet effent het pad om te beginnen met 18 miljard wind op zee. Als het antwoord bij de VVD-fractie zou zijn dat zij niet voor windenergie is, dan hebben we de mogelijkheid om vandaag al te zeggen dat we daar niet in meegaan. U hebt die mogelijkheid, maar door dat niet te doen, zegt u eigenlijk wel voor windenergie te zijn, in dit geval voor wind op zee.

Mevrouw **Huijbregts-Schiedon** (VVD):

De heer Dercksen heeft zijn maidenspeech nog niet uitgesproken, maar ik kan door zijn vraagstelling op dit moment al bijna voorspellen hoe die zal zijn.

Wij danken de minister voor zijn uitgebreide en heldere beantwoording in het verslag, zowel aan het adres van de VVD-fractie, maar vooral ook aan dat van de andere fracties. Daarmee zijn voor ons veel vragen opgehelderd, maar tegelijk is de behoefte aan een breder debat gegroeid.

De **tijdelijke voorzitter**:

Ik ga weer op de bel drukken, aangezien de maidenspeech van de heer Dercksen eraan komt. Zo weet iedereen dat er een maidenspeech zal plaatsvinden.

Mijnheer Dercksen, het woord is aan u. Zoals ik ook tegen mevrouw Meijer heb gezegd: in uw maidenspeech kunt u niet geïnterrupteerd worden.

De heer **Dercksen** (PVV):

Voorzitter. Ik zou het overigens helemaal niet erg vinden als er een interruptie gepleegd wordt. Sterker nog, ik ben daar groot voorstander van.

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik hier sta met een gevoel van trots. Ik ben er trots op om, zoals ik vorige week van de Griffier begreep, in het oudste nog in gebruik zijnde parlamentsgebouw te staan. Ik ben er ook trots op om in deze zaal, die historie ademt, te mogen spreken en met name om te spreken voor de Partij voor de Vrijheid, de enige partij die de Nederlandse geschiedenis met al haar verworvenheden nog koestert.

Terwijl het Nederlandse landschap in hoog tempo en op grote schaal wordt vernietigd door windmolens, terwijl de natuur wordt aangetast en de leefomgeving voor veel inwoners ernstig wordt verstoord, terwijl de waarde van woningen van omwonenden van windmolens daalt, komt dit kabinet met de Wet windenergie op zee, de wet subsidie naar de zee dragen. Dat in een tijd dat in tal van landen de absurditeit van windenergie wordt ontdekt en men windplannen vertraagt of stopt. Deze wet is het gevolg van het energieakkoord, een akkoord dat door Jan en alleman is ondertekend, behalve door de mensen die het straks mogen betalen, die de rekening gepresenteerd krijgen: de Nederlandse huishoudens. Zij mogen in de loop der jaren vele honderden euro's per jaar meer gaan betalen voor subsidie-stroom. Dit kabinet presteerde het zelfs om dit energieakkoord te ondertekenen zonder überhaupt te weten wat het zou gaan kosten. Het economisme was klaarblijkelijk al afgeschafte, nog voordat GroenLinks zich er serieus mee kon bemoeien. Het akkoord werd ingegeven door Brussel, dat van ons verwacht dat we zogenaamd duurzame energie gaan opwekken omdat het denken nu eenmaal heeft postgevat dat het klimaat eendimensionaal afhankelijk is van CO₂-uitstoot. Dat terwijl de aarde in de geschiedenis afkoelde na hogere concentraties CO₂ en opwarmde bij lagere concentraties dan die we nu hebben. Ook de afgelopen achttienhalf jaar is de temperatuur stabiel. Het klopt: bureau NOAA heeft de hard data moeten aanpassen om die pauze in de temperatuurstijging weer te kunnen verbloemen. De feiten lijken er dan ook niet toe te doen bij deze wet. Er is een CO₂-handelsemissiesysteem: extra belasting op fossiele energie. Wordt er minder uitgestoten in Nederland, dan daalt de prijs en gaat de prijs van de rechten omlaag en kopen de Roemenen en Bulgaren de rechten om nog eens een bruinkoolcentrale aan te slingeren. Het resultaat is nul komma nul aldus het Centraal Planbureau. Maar bij deze wet lijken de feiten er niet toe te doen.

De PVV is niet van subsidiëren, zoals bekend. Stel dat ik meega in de bijna religieuze benadering dat CO₂ er serieus toe doet, terwijl er intussen kennis is dat het klimaat minder gevoelig is voor CO₂ dan eerst werd gedacht. De vraag is dan — ik hoorde collega Flierman van de CDA-fractie ernaar vragen — of de inzet van deze 18 miljard wel de meest effectieve manier is om CO₂ te verminderen. Zou het niet effectiever zijn om te isoleren? Zou het niet effectiever zijn om te investeren in warmte-krachtkoppeling? We kennen de antwoorden, maar ik hoor graag van de minister of het echt is uitgezocht, en dan niet door Vestas of door Eneco, maar door onafhankelijke deskundigen. Of is het denken zo verengd dat zogenaamd duurzame energie intussen een doel op zichzelf is? Ik krijg hierop graag een reactie van de minister.

De minister wilde 40% reductie op de kosten van windenergie op zee, door middel van efficiëntere molens en goedkoper bouwen. Een deel van die reductie, 3 miljard, wordt nu opeens gerealiseerd door staatsbedrijf TenneT, door dit bedrijf exclusief de opdracht te geven om de aansluitingen op zee uit te voeren. Normaal gesproken is dit een onderdeel, maar vooral ook een verantwoordelijkheid, van de windhandelaren, de producenten van die windparken. Zonder te weten wat die partijen er bij een aanbesteding precies voor zouden rekenen, weten we natuurlijk nooit zeker of de kostenreductie die nu wordt ingecalculleerd juist is.

Door TenneT dit werk te gunnen, legt de minister ook de verantwoordelijkheid bij TenneT om de stroom aan land te brengen, in plaats van bij de producenten. Dat is niet zonder risico. Dit bleek in Duitsland. TenneT moest daar onder andere het windmolenpark BARD 1 aansluiten. Het ging om 80 windmolens, maar een jaar lang kwam die stroom niet aan land. Er waren storingen, problemen, branden in schakelkasten en noem maar op. De molens moesten een jaar lang met diesel aan de praat gehouden worden om ze niet te laten wegroeien. Hoe duurzaam is dat?

Als dezelfde problemen, namelijk dat die stroom niet aan land komt door TenneT, zich straks voor de Nederlandse kust voordoen, zullen de producenten, de windhandelaren, wel hun subsidie willen hebben, terwijl TenneT verantwoordelijk is voor het niet aan land brengen van de stroom. TenneT, dat zijn wij, de Nederlandse huishoudens, de Nederlandse belastingbetalers. Hoe voorkomt de minister dat TenneT die kosten voor zijn rekening moet nemen? Ik krijg hierop graag een reactie.

Wat leveren die windmolens precies op aan stroom? Daar heeft de wetenschap nogal wat vraagtekens bij gezet. Wat krijgen we terug voor die 18 miljard subsidie? Laten we niet vergeten dat er al een potje is van 5 miljard subsidie voor bestaande windparken op zee. Wetenschappers verzamelden de data van de windmolenparken die goed vergelijkbaar zijn met die uit het energieakkoord. Hoeveel kilowattuur wordt er nu netto geproduceerd? Er zijn namelijk forse energieverliezen. Ten eerste zijn er windstroomoverschotten, pieken in windstroom die zonder grootschalige opslag of exportcapaciteit verloren gaan. Hoe meer windmolenparken, hoe hoger de pieken en hoe groter de verliezen. We herkennen dit ook in de Duitse situatie. Duitsland geeft pieken stroom nagenoeg gratis weg aan de buurlanden, ook aan Nederland, omdat het de stroom anders niet kwijt kan. De Duitse Henk en Ingrid, Günther und Heidi, betalen de rekening. Zij betalen de hoogste energierekening van Europa. Dat is stroomverlies.

Ten tweede zijn er de bestaande energiecentrales. Zij moeten stand-by draaien of de fluctuaties opvangen. We willen namelijk de hele dag stroom uit het stopcontact. Er is sprake van grote efficiency- en energieverliezen en dus is er ook meer uitstoot bij de energiecentrales.

Ten derde kost de productie van de molens, de parken en het onderhoud ervan, inclusief de infrastructuur, natuurlijk een hoop energie. Met andere woorden: de door windmolens opgewekte stroom kost veel energie en de netto-opbrengst zou weleens heel laag kunnen zijn. Wetenschappers berekenden dat er van de opgewekte stroom maar 31% netto overblijft, in het gunstigste geval. Zo'n 70% van de stroom gaat dus verloren, maar wel met 18 miljard subsidie. Klaarblijkelijk doen de feiten er niet erg toe. De minister schreef namelijk aan deze wetenschappers dat zijn theoretische modellen beter zijn dan de feiten. Eigenlijk zegt de minister: weg met de wetenschap; weg met de wetenschappers; leve de Groene Kerk. De heer Flierman zei het al: de vergelijking met de Fyra dringt zich op. De trein werd slechts van achter een bureau getest en gekeurd en niet in de praktijk. Laat dat een waarschuwing zijn.

Ik probeer het toch en vraag de minister of hij bereid is om bij de windmolenparken op zee te monitoren wat de netto stroomopbrengst uiteindelijk is. Volgens mij is Gemini het eerste park dat operationeel zal worden. Ik heb het dus over

gegevens: meten is weten. Is de minister bereid om verantwoording af te leggen aan al die huishoudens die dat geld op tafel moeten leggen? Wordt dit geld wel effectief en efficiënt ingezet? Of moeten we wachten op een parlementaire enquêtecommissie? Ik hoop toch van harte van niet. Ik krijg hierop graag een reactie.

Er is voldoende energie beschikbaar. De olie- en gasprijzen zakken op de wereldmarkt. Dat doen ze niet omdat olie en gas zo ontzettend schaars zijn. Er is nog voor vele honderden jaren energie. We hebben helemaal geen windenergie nodig. Elke geïnvesteerde euro in overcapaciteit, want dat is het dan, is weggegooid geld. Zolang onrendabele vormen van energie worden gesubsidieerd, remt dat de ontwikkeling van energie die wel rendabel en duurzaam is. Want waarom zou je als investeerder investeren in energie-innovatie als je bij de minister gratis Nederlands belastinggeld kunt ophalen? Deze subsidie is de dood in de pot voor innovatie. Je kunt niet ongestraft 18 miljard uit de Nederlandse huishoudportemonnee kloppen, en dat voor een schamele 3% van ons nationale energieverbruik. Deze wet is dan ook een mokerslag voor de Nederlandse huishoudens. Zij mogen de rekening betalen. De wet is een mokerslag voor de Nederlandse economie, voor het mkb. Hij vernietigt welvaart en banen, straks ook in de toeristenplaatsen langs de kust die worden geconfronteerd met een nieuw ijzeren gordijn. Om te voorkomen dat al deze mensen een raadplegend referendum organiseren, moest in alle haast deze feitenvrije wet door de Eerste Kamer worden geloodst.

Ik rond af. Ik ben nu bijna een week geleden beëdigd in dit huis. Het is nu al nauwelijks denkbaar dat er in de komende vier jaar nog meer wetten zullen langs komen die nog desastreuzer zullen uitwerken voor de Nederlandse economie en voor de Nederlandse huishoudens. Dat is een treurige conclusie.

De tijdelijke voorzitter:

Dank u wel, mijnheer Dercksen. Mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. Ook u werd slechts één week geleden beëdigd als lid van deze Kamer en hield vandaag al uw maidenspeech.

U bent sinds 1988 actief in het vastgoedbeheer. Van 1990 tot 1998 was u directeur van Property Services International Amsterdam en sindsdien bent u zelfstandig adviseur voor zowel nationaal als internationaal vastgoed. Men zegt dat vastgoed een perfecte voorbereiding is op de politiek, omdat het je leert, om te gaan met teleurstellingen, nieuwe mensen te ontmoeten, samen te werken en op zoek te gaan naar raakvlakken. Ik hoop dat u dit kunt beamen.

U bent sinds maart 2011 actief in de politiek, als PVV-fractievoorzitter van de Provinciale Staten in Utrecht. Hier werd u ook wel als "kampioen vragen stellen" betiteld. Onderwerpen die bij u hoog op de agenda stonden, waren: de hinder van windturbines, de asbestaffaire in het oude provinciehuis en de gifgrond onder woonhuizen in Doorn. In een interview met De Telegraaf zei u dat u steeds probeert om de nodige humor in de debatten te brengen. Daar kunnen wij alleen maar naar uitzien.

Uw maatschappelijke en politieke ervaring voorspelt een interessante verdere bijdrage aan het werk van deze Kamer. Wij wensen u daarmee veel succes.

Ik schors de vergadering om de collegae de gelegenheid te geven, u geluk te wensen met uw maidenspeech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De tijdelijke voorzitter:

Ik geef het woord aan de heer Pijlman. Ook hem stel ik op de hoogte van het feit dat hij tijdens zijn maidenspeech niet geïnterrupteerd kan worden.

De heer Pijlman (D66):

Mevrouw de voorzitter. De wind gaat weer uit een andere hoek waaien. Het is een eer om in het midden van deze Kamer een maidenspeech te mogen houden over het wetsvoorstel wind op zee. Weinig mensen van binnen en buiten deze Kamer zullen er niet van doordrongen zijn dat de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen voor onze energiehuishouding sterk verminderd moet worden. Nederland loopt daarbij bepaald niet voorop. We zijn te veel gewend geraakt aan Groningse aardgasvelden, die onuitputtelijk leken. Bovendien zagen we niet welke maatschappelijke nadelen bij de winning van aardgas optreden. Daar worden we in Groningen mee geconfronteerd. Met de vele gasinkomsten bouwden we overigens vooral de verzorgingsstaat op.

Wind op zee kan een belangrijke bijdrage leveren om onze samenleving duurzamer te maken. Daarvoor doen we het. Bovendien kan het bijdragen aan het versterken van onze offshore-industrie, die gebruik zal moeten maken van innovatieve processen. Dat kan duizenden nieuwe banen opleveren. Maar er zijn ook nadelen. De kosten zijn hoog. De windmolens kunnen eerst alleen met veel overheidsgeld draaien. Tegelijkertijd dienen we de overheidsbestedingen af te wegen tegen de kosten van fossiele brandstoffen. Deze zijn vaak verborgen in de milieu- en ecologische schade, die hoger en hoger wordt en bedreigend is.

Dit wetsvoorstel is een uitwerking van het energieakkoord, waarin is afgesproken dat het kabinet een kader schept om de opschaling van wind op zee mogelijk te maken. Het uitgangspunt van het voorstel is dat windparken uitsluitend gebouwd mogen worden op locaties die aangewezen zijn in kavelbesluiten, die op hun beurt zijn aangewezen in het Nationaal Waterplan. In de voorbereiding op een kavelbesluit wordt dan de milieueffectrapportage opgesteld. Alhoewel de windparken op geruime afstand van de kust worden gerealiseerd, is er bij de kustgemeentes onrust ontstaan over de aan te wijzen locaties. Wil de minister ons informeren over de wijze waarop de belangen van de toeristisch-recreatieve sector afgewogen worden tegen een aanpak die voor een aanvaardbare prijs windenergie mogelijk maakt? Dat geldt temeer wanneer open wordt gelaten dat het in principe mogelijk is om ook tussen de tien en twaalf zeemijlen windparken te realiseren. Het moet mogelijk zijn om kosten-batenanalyse te maken, om de economische schade voor de toeristisch-recreatieve sector te minimaliseren. In de motie-Van Veldhoven/Agnes Mulder die in de Tweede Kamer is aangenomen, wordt om deze analyse gevraagd.

Wij begrijpen dat er in het Nationaal Waterplan 2016-2021 een procedure gevolgd zal worden om mogelijkerwijs tot twee kleine locaties te komen binnen de twaalfmijlszone, zodat er clustering van zichtlocaties plaatsvindt. Wij dringen